

ชื่อเรื่อง **การค้นคว้าแบบอิสระ** ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนบ้านแม่กำปอง
อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นายชัยวัฒน์ ยางาม

ปริญญา

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รศ.ดร.ศศิเพ็ญ พวงสายใจ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รศ.พรทิพย์ เขียรธีรวิทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษาถึงการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ และประการที่สองเพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนบ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ วิธีการศึกษาใช้การวิจัยเชิงพรรณนาจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำ ประกอบกับการเก็บข้อมูลจาก การสุ่มตัวอย่างจากประชาชนในหมู่บ้านได้จำนวน 180 คน

ผลการศึกษา ถึงการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนนั้น ได้มีอยู่ 2 ลักษณะคือ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแรกเริ่มที่มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อการท่องเที่ยวเดินป่าศึกษาพันธุ์ไม้ เทียวชมน้ำตก ทำการสำรวจเรียนรู้และทำความเข้าใจธรรมชาติในชุมชน ทั้งยังเป็น การท่องเที่ยวที่เน้นไปในการอนุรักษ์ธรรมชาติ จากนั้นในปี พ.ศ. 2543 ได้โยงเรื่องของการท่องเที่ยวโฮมสเตย์เข้ามาในชุมชนเพื่อเป็นการบริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว ที่ต้องการเข้ามาศึกษาธรรมชาติ และยังสามารถเพิ่มการเรียนรู้การใช้ชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชุมชนด้วย โดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งยังเป็นการสอนถึงวิถีชีวิตชุมชนไปพร้อมกับกิจกรรมเหล่านั้น

ผลการศึกษา ถึงผลกระทบ ทางด้านเศรษฐกิจ พบว่าประชาชนในหมู่บ้านมีการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น จากการที่มีการท่องเที่ยวเข้ามา โดยจากเดิมที่ประกอบอาชีพหลักทางการเกษตรคือ การทำสวนเมี่ยง ทำสวนกาแฟ แต่หลังจากมีการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาอย่างชุมชน ในปี 2543 ได้เกิดอาชีพหลากหลายมากขึ้นที่เกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยวคือ การนำเที่ยวป่า มัคคุเทศก์ และการนวดแผนไทย การผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อขายให้กับนักท่องเที่ยวเช่น หมอนสมุนไพร ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์สาน และเมล็ดกาแฟคั่ว สำหรับรายได้เฉลี่ยก่อนมีการท่องเที่ยวเท่ากับ 51,217 บาทต่อปี แต่ภายหลังที่มีการท่องเที่ยวรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 86,576 บาทต่อปี นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนมีการถือครองทรัพย์สินเพิ่มขึ้น เช่น รถยนต์ รถกระบะ รถจักรยานยนต์ ที่วี ตู้เย็น เป็นต้น

ผลกระทบทางสังคมจากเดิมการรวมกลุ่มทางสังคมยังมีการรวมกลุ่มที่ไม่ชัดเจน ไม่มีแบบแผนในการดำเนินงาน ส่วนมากจะเน้นไปที่การรวมกลุ่มสตรีแม่บ้าน แต่หลังจากมีการท่องเที่ยวเข้ามาได้มีการจัดกลุ่มต่าง ๆ ให้มีระเบียบแบบแผน โดยมีกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและกลุ่มโฮมสเตย์ ซึ่งมีกลุ่มสตรีแม่บ้านเป็นแกนหลักในการบริหารจัดการ และก่อให้เกิดกลุ่มอื่น ๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็น กลุ่มมัคคุเทศก์ กลุ่มนวดแผนโบราณ กลุ่มดนตรีพื้นเมือง ฯลฯ ด้านโอกาสทางการเรียนรู้ได้ทำการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นศูนย์รวมการประชุม แก้ไขปัญหา และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผลกระทบทางวัฒนธรรมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญหลังจากมีการท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้านคือการเข้ามาของเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มากขึ้น วัดได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นหลังจากที่มีการท่องเที่ยวเข้ามาอย่างชุมชน โดยได้เป็นกิจกรรมหนึ่งในการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ในเรื่องของการเล่นแบบพฤติกรรมของคนต่างถิ่น เช่น การเลี้ยงฉลองวันเกิด ก็ถือว่ายังไม่มีการเลียนแบบพฤติกรรมมากนัก แต่ก็ยังมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนมองว่า ถ้าชุมชนไม่มีการดูแลรักษาในเรื่องของวัฒนธรรมที่ดี ในอนาคตอาจมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมาก

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากเดิมที่ระบบไฟฟ้าใช้เพียงไฟฟ้าพลังน้ำซึ่งมักมีปัญหาในช่วงหน้าแล้ง และระบบน้ำเป็นเพียงรางน้ำรินตามภูมิปัญญา แต่เมื่อการท่องเที่ยวเข้ามาได้ทำให้ชุมชนได้รับการส่งเสริมจากรัฐเข้ามาจัดการติดตั้งระบบไฟฟ้า และน้ำประปา ด้านปริมาณขยะพอมักการท่องเที่ยวเข้ามาปริมาณขยะก็เพิ่มขึ้น แต่ทางชุมชนได้จัดตั้งเตาเผาขยะชุมชนซึ่งใช้เงินลงทุนจากทุนหมุนเวียนที่ได้รับส่วนแบ่งมาจากการท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมถึงแม้จะมีการท่องเที่ยวเข้ามา แต่ที่ต้องคำนึงถึงก็คือการที่หมู่บ้านแม่กำปองเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง จึงเป็นแรงดึงดูดให้เกิดการรุกรานป่าของพวกนายทุน

Independent Study Title	Impacts of Tourism on Baan Mae Kam Pong Community, Mae On District, Chiang Mai Province
Author	Mr. Chaiwiwat Yangarm
Degree	Master of Economics
Independent Study Advisory Committee	Assoc. Prof. Dr. Sasipen Phuangsaichai Advisor Assoc. Prof. Porntip Tianteerawit Co-advisor

ABSTRACT

The objectives of this study are to examine the running of tourism activities of Ban Mae Kam Pong community in Chiang Mai Province and to explore the impacts of tourism on this community. The research methodology is primarily descriptive based upon the results of interview with community leaders and information collected from 180 samples of local people identified by randomly sampling method.

The findings revealed two types of tourism business in Ban Mae Km Pong community namely homestay services and eco-tourism. Initially, eco-tourism was initiated to take visitors to enjoy trekking, study plant varieties, visit waterfall, survey to understand natures in the community, with emphasis on natural resource conservation concept. Later in 2000, homestay was added into the community tourism affairs to provide lodging services for visitors who wanted to learn not only about the natural features but also about the way of life, culture, and history of the community as well. Various activities even since have been organized for the visitors to participate in as a means to educate them about the community's way of life.

On the economic impacts, the study found that after the arrival of tourism the local people have been involved in a more diverse form of occupations from formerly engaged mainly in tea or coffee farming to presently involved in eco-tourism and homestay related activities such as trekking, guides, traditional massage, production and processing of herb-filled pillows, wicker works, and roasted coffee for sale as souvenirs. Prior to the arrival of tourism, the average household income was 51,217 baht per year, but after the involvement in tourism business the figure has gone up to 86,576 baht at the time of this study. Furthermore, the local people appeared to possess more assets like passenger car, pick-up truck, motorcycle, television set, and refrigerator.

On the social impact, it is found that the change has taken place from the previous presence of indistinct social group without definite working format notably the housewife group to the present prevailing of well-defined groups of interest started with eco-tourism and homestay groups managed fundamentally by the housewife groups, and followed by the tour guide group, ancient-styled massage group, local musical group, etc. For learning opportunity, a learning center has been established as a convention center for meetings, problem-solving forum, and organization of various activities.

Remarkable changes have occurred in terms of cultural impacts from the introduction of tourism into the community. Greater presence of various technologies is now obvious. Temples at present play a greater role, being considered as a component of homestay tourism. Imitation of outside people's behavior like arrangement of birthday party remains not too widespread. However, a portion of samples of local villagers perceived that more changes would take place in the future if the community fails to cherish its good cultural traits.

There exist some environmental impacts. Previously, the community used to depend on hydro-electricity system which often had problem during dry season and on traditional aqueduct water supply system. With the presence of tourism business, the community became able to request for government support to install public utility systems for electricity and water supply. Meanwhile volume of waste and garbage has grown with the extent of tourism, but the community can deal with this problem since it has built a community garbage incinerator which was financed by the revolving funds contributed by tourism business participants. The natural resources and environment have not changed despite the arrival of tourism. However, there is a

notion that Ban Mae Kam Pong has a high potential for being very favorite tourism site and this would encourage investors to encroach into forest areas.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved